

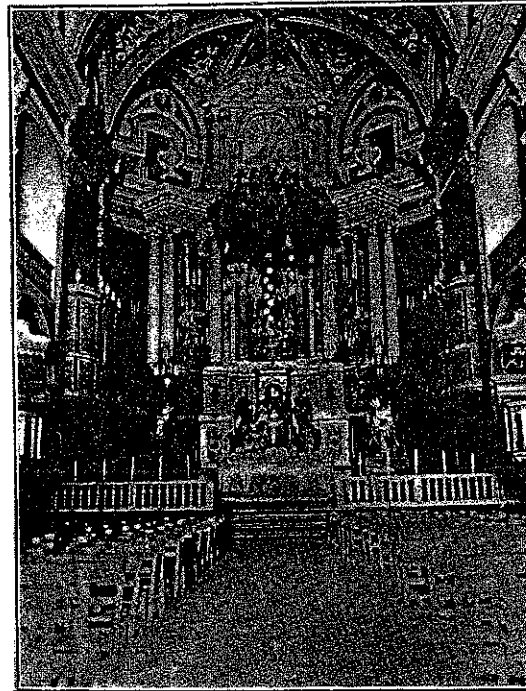
FORTIÀ SOLÀ, PREVERE

EL PI DE CENTELLES

VICH
TIPOGRAFÍA BALMESIANA
1918

AB LES DEGUDES LLICENCIES

EL PI DE CENTELLES

II

¿Quin es, donchs, l'origen y el procés històric o tradicional de la festa del Pi? Ja he dit que l'ignoro. Y a fè que no es per descuyt; puix l'he preguntat repetides voltes als vells de la Vila, y fins he escorcollat un xich l'arxiu parroquial. D'aquest n'he recullit quelcom interessant, si be no tant com voldria. Es lo primer una relació del any 1620, en la qual, tot donantse compte de la solemnia rebuda que el dia 22 de Mars se feu a la reliquia insigne de Santa Coloma, portada de Roma per l'ilustre y piados centellench Fra Joaquím Soler, del Orde de Predicadors, se diu que «dit pare la va depositar en la capella de Jesús lo dissapte anit, y allí se cantaren solemnes Completes ab molta lluminaria y tirs de arcabuzos per la Vila.....» (1) Aixó per lo del Pi no diu res; únicament pot fer per la manera de festejarlo, es a dir a escopetades, deixant compendre que un tal sistema d'obsequiar, ja en mot ben propi anomenat *galejar*, no es de quatre días. Realment no es

(1) Llibre de l'Obra de l'any 1617, foli 22.

pas d'ahir, ni se'n feya abans un ús escàs del tiroteig sempre que s'havía de commemorar quelcom notable, o's volia fer manifestació de qualche pública alegria. Tots som testimonis de la costum que, com tantes, passa via de perdres, d'escopetejar al voltant del foch de Sant Joan, havent trobat substitució aquelles escopetades en els cohets, trons y altres fochs d'artifici; l'arribada de personatges, com els Prelats anant de visita, no fa molt era solemnisada en esta meteixa terra ab estrepitós galeig, fentlos salva els galejadors al posar el peu en el terme y acompanyantlos ab continuat traqueig fins a les portes del temple; els camillayres, al arribar la llur diada, no sols se procuraven un músich del troç, qui els acompanyés ab el clarí o la xirimia el cant dels set goigs y el contrapás d'alguna corranda, sinó que no's descuydaven, y ho practican encara avuy en més d'un paratge, les indispensables escopetes, ab les quals s'anunciavan y's despedían dels masos y pagesius, y esbombavan per valls y planures el goig incomparable de la Pasqua; y finalment, per no citar més fets, els captiris o aplegues tradicionals de les confraries en la

majoria de les parroquies anavan revestits de la solemnitat dels tirs, fins al punt de que la confraria del Roser es anomenada algün cop *de la gala* (1).

Així l'ús del galejar, que s'arrecona, y que a Centelles es molt viu el dia del Pi, no es cosa moderna, ni tan sols una especial o rara ostensió de la joia de la diada.

Documents d'una centuria més tart parlen ja del Pi, el qual se devia penjar aproximadament com ara. Me referesch a un llibre de administracions de la parroquia, ahont figura la de Sant Llop y Santa Coloma ab els comptes corresponents desde l'any 1751 fins a principis del sigle XIX. En la nota d'eixides dels administradors Joan Vinyoles y Fruytós Llavina, qui ho son desde l'Agost de 1753 fins al meteix mes del any següent, llegesch: «Item per adops de las cordas del Pi y de la Llántia y una cana de tafatá 2 s. 3 d.» Així meteix en els comptes del any 1756 apareix: «Item per oli per la Llántia y comprar una corda 2 ll. 2 s. 3 d.», declarant que esta corda pertany al Pi l'adjunta anotació del any se-

(1) Historia de Nostra Senyora de Puiglagulla, Pág. 78.

güent: «Item per comprar unas estovallas, 4 floreras y pagar lo que avia quedat a deure lo Administrador passat del preu de la corda del Pi 3 ll. 12 s. 9 d.» Finalment en la declaració administrativa del any 1783 se diu: Item per una corda per lo pi 5 ll. 1 s. 3 d.»

Aytals indicacions no deixen duptar que a mitx sigle XVIII se practicava l'acte d'entrar el Pi en el temple; y les circumstancies de que en 1753 se parla d'adops de la corda, y de que el Llibre d'Administracions comença com he dit en 1751, essent aixís que les administracions son molt més antigues, permeten suposar si també es més vella la funció del Pi (1).

De les cerimonies concomitants al acte no en sabem res més que lo que puguin significar estes dues notes del meteix Llibre corresponents als anys 1770 y 1775: «Item per fer la torn y altres gastos 3 ll. 13 s. 3 d.» «Item per oli de la Llántia, adobar un caragol y Çoca de gala 1 ll. 4 s.» La primera pot referirse al atuell colcat damunt la volta del temple, en

(1) En altre llibre parroquial dedicat a les administracions (1617-1750) hi figuren les de Sant Llop y Santa Coloma, sens que's detalli l'inversió dels interessos de les meteixes.

el qual s'enrotlla la corda; y en tal cas l'arbre es penjava, com hem suposat, si fa o no fa com al present. La *coca de gala* tal vegada se refereix a la refecció que pendrian els galejayres; així sembla que s'ha d'entendre. No obstant es hó tenir en compte que ja en les mentades fetxes y molt abans se *l·listavan* o sortejavan pel sistema d'allistament dos grans tortells, un per Sant Llop y altre per Santa Coloma; y, per més que de l'expressió transcrita no's trasllueix pas, podria esser que la coca de gala fos substitució dels tortells, com degué serho en 1793, en que's llistaren dos pollastres y una coca.

Mes veus aquí que una de les provisións de la Visita Canónica del Ilm. Francesch de Veyán, bisbe de Vich, del any 1786 diu ab gran claretat que en tal fetxa la funció del Pi se feya ab molt rebombori y era causa de moltes irreverencies en el temple, y que realment hi assislian els galejadors, pujant al campanar, etc. Vull transcriurela íntegra la rigurosa prohibició episcopal, que en més de una ocasió convindria encara esser recordada.

«Por quanto estamos informados que en la fiesta que suele hacerse en esta Parroquial

a Sta. Coloma se suelen cometer dentro de la Iglesia muchas irreverencias, y otros excesos de griterías y bullicios entrando en ella algunos mozos con armas para disparar en el Campanario apoderándose de este con violencia, tocando las campanas con desorden y disparando desde él tiros de fuego; siendo de nuestro cargo pastoral el zelar se guarde el debido respeto y veneración a la Casa de Dios, y que las funciones sagradas se celebren con compostura, silencio y devoción, mandamos al Rector baxo la pena de 25 ll. y otras a nuestro arbitrio no permita ni tolere así en dicha Fiesta de Sta. Coloma como en qualquiera otra ocasión, que se entre en la Iglesia ni el Campanario con armas, ni se disparen en él tiros de fuego, ni que persona alguna de su propia autoridad suba a tocar las campanas, sinó solo el Monje, o aquel a cuyo cargo esté el tocarlas, y las personas que este necesitase o llamase para ayudarle; e igualmente mandamos al mismo Rector baxo la misma pena tome las mas serias y eficaces providencias tanto en la dicha fiesta como en todas las demás para evitar e impedir qualesquiera ruidos, bullicios y ocasiones de dis-

traccion e irreverencias dentro de la Iglesia y que quando sus disposiciones y providencias no fueren bastantes a evitar los sobredichos desórdenes, nos dé cuenta, a fin de proceder contra los autores de ellos a lo que corresponda según la calidad del exceso, y tomar otras superiores y más eficaces providencias para evitarlos» (1).

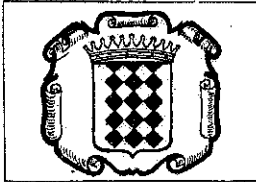
AUCA

DE LA FESTA DEL PÍ DE SANTA COLOMA DE

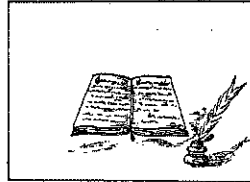
CENTELLES

La Festa Major del Pí cada any es celebra així:

Dibutors: J. Nuri
J. Sala
Lletra: D. Guix

La història de Santa Coloma
que de Centelles és Patrona

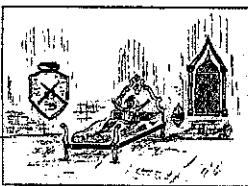
Diu què fou cremada en un pí
fins que la Santa morí

I ara en festa la celebra
el poble, d'aquesta manera

Dematí, molt dematí,
un gran tret ja es fa sentir

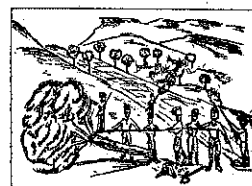
Moguent-hi tal aldarull
que no deixa clucar l'ull

Tant si fa fred com si plou,
com si neva, com si fa sol

Un grup d'homes amb barretina
cap al bosc ja s'encamina

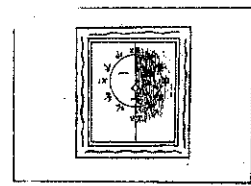
Tallant un pí mig centenari
amb permís del propietari

Ja els espera una carreta
allà, prop de la cuneta

Bous i carreta al moment
ja es posen en moviment

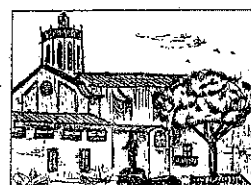
I van fent la seva via
per arribar al poble a migdia

La música ja els espera
a un bon troç de carretera

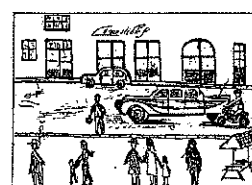
I el pí, amb tota majestat,
entra al poble, tot tivat

A la plaça de Pere-Sors
el reben amb tots els honors

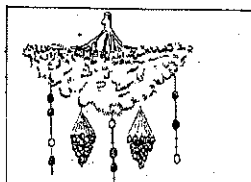
Tots, alhora: pim, pam, pum
que no es veu res, de tant fum

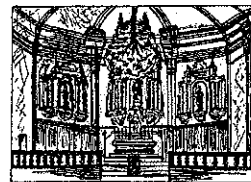
Hi han senyors de la Colònia
que honren la cerimònia

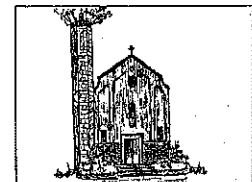
Quant la pólvora s'ha acabat
a l'església l'han portat

Hi han posat, uns homes,
alguns penjoiets de pomes

I a dalt queda ben posat
fins que els Reis hauran passat

Per acabar bé la festa
els músics toquen, el vespre.
I dalt del cloquer, com el matí,
altres trets es fan oír.

IMP. MODERNA - CENTELLES

Necessita un «fiambre»?
Necessita un embutit?...
Tossineria FELIP

Establiment
de Novetats
Josep Marsal

Vins i Licors
Casa Parés

De Patisserie
Especialitats MAS
Qualitat. Sempre qualitat!